

Keski-Kemijoen kalastusalue
Sodankylän kalastusalue
Lokka-Porttipahta kalastusalue
c/o isännöitsijä Jukka Korpivuoma
Peltoniementie 85
98310 KEMIJÄRVI
p. 040-5427475

21.1.2014

Maa- ja metsätalousministeriö

Lausunto kalastuslakiesityksestä

Kalastusalue sai mutkan kautta tiedon mahdollisuudesta antaa lausunto kalastuslakiesityksestä, jonka on tarkoitus astua voimaan 1.1.2015. Pidämme valitettavana, että lausunnon laatimiseen jäänyt aika jäi osaltamme rajalliseksi.

Kalastusalue lausuu työryhmän mietinnöstä seuraavaa.

Kalatalouden toimijat

Kalastusalueen oikeudellisen luonteen muuttuminen vastaamaan lähinnä julkisoikeudellista yhdistystä ilman sanottavaa päätösvaltaa vie käytännön kalastusta ja hoitotyötä ohjaavien ja säätelevien päätösten teon kentältä ELY-keskusten ja MMM:n tehtäviksi.

Eräänlaiseksi ”lisäavuksi” lakiesityksessä on mainittu alueellinen ELY:n asettama 32§:n mukainen kalatalouden yhteistyöryhmä, jonka tehtäviin kuuluisi avustaa alueen kalatalousasioiden hoitamisessa, näkemysten yhteensovittamisessa sekä tutkimustiedon hyödyntämisessä.

Voi kysyä, mitä merkitystä yhteistyöryhmän esityksillä olisi, kun esimerkiksi keinovalikoima kalavesien pahimman vitsauksen, vinoutuneiden kalastorakenteiden kunnostukseen on toisaalla samassa laissa kielletty?

Tämä johtaisi siihen, että lain muutoksessa voimaan tulleisiin rajoituksiin aletaan aktiivisesti hakea erillisiä poikkeamispäätöksiä, jolloin esimerkiksi tehokkaampia pyydyksiä voidaan jälleen käyttää ylitiheiden ongelmakalalajien harventamiseen ja kalaveden hoitoon kuten nykyisenkin lain aikana on tehty.

Kalastusalue on nykyisellään oikea ja riittävä foorumi käsittelemään ja ratkaisemaan aluettaan koskevat asiat.

Lisäneuvottelukuntien asettaminen lisää jälleen kerran byrokratiaa ja kustannuksia ja on kyseenalaista saavutetaanko sillä vastaavaa hyötyä.

Lain perusteluista ei selviä, millä varoilla katetaan esimerkiksi lisäorganisaatioiden ja tutkimustiedon hankkiminen mm käyttö- ja hoitosuunnitelmien tarpeisiin.

Kalastonhoitovarojen jaossa näitä kuluja ei ole huomioitu.

Käyttö- ja hoitosuunnitelma

Käyttö- ja hoitosuunnitelmista on uudessa laissa tarkoitus tehdä nykyistä parempiin kalavaroja ja kalastusta koskeviin tutkimus- ja seurantatietoihin perustuvia ja vaikuttavampia.

Esityksessä mainitaankin, että käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaa varten tullaan ohjaamaan tutkimusta ja hankkimaan entistä enemmän tietoa suunnitelmien laatimiseen (kl 35§).

Onko esitystä valmistellut työryhmä arvioinut kuinka paljon tutkimukset maksavat ja onko osoitettavissa varoja velvoitehoidon ulkopuolisten alueiden perusselvityksiin ja mikä on tutkimuksen rooli ja kustannukset keskeisenä tiedontuottajana suunnitelmien taustalla?

Lakiesityksen 37 §:n 3 momentin mukaan viranomaisella on mahdollista lainkohtaan sisältyvän valvonnan seurauksena evätä puutteellisten hoitosuunnitelmien vuoksi kalatalousalueen määrärahojen saanti siihen saakka kunnes hyväksymisen edellytykset täyttävä ehdotus on toimitettu ELY-keskukselle.

Kuvitteleeko lakiesitystä valmistellut työryhmä, että kalastusalue tämän pelossa alkaa tekemään maksutta uutta sopivaa suunnitelmaa niin kauan kunnes se on viranomaisen mielestä hyväksyttävissä? Siinä käy niin, että sen jälkeen ei tehdä sitten minkäänlaisia selvityksiä.

39§ mukaan käyttö- ja hoitosuunnitelman käytännön toteutusta valvova ELY-keskus voi tarvittaessa niin ikään evätä kalastusalueen toimintavarat sekä velvoittaa vesialueen omistajan käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin omistajan omilla varoilla tai teettää työ valtion varoilla, jonka jälkeen ne peritään valtiolle vesialueen omistajalta vaikka ulosotolla.

Tämä lainkohta on täysin käsittämätön ja absurdi sekä toteuttamiskelvoton.

Miksi lakiin ylipäänsä kirjataan sellaista, mitä ei kuitenkaan käytännössä pystytä toteuttamaan?

Maa- ja metsätalousministeriön on syytä muistaa myös se, että paitsi kalastusalueet, myös vesialueen omistajat toimivat suhteessa kalastusalueeseen hyvin pitkälle vapaaehtoisella pohjalla ja kaikenlainen uhkakuvien maalaaminen toimintavarojen epäämällä ja muilla rasitteilla kääntyy lopulta järjestelmää itseään vastaan.

Kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien merkitystä ympäristöhallinnon prosesseissa ja muissakin hankkeissa, jotka vaikuttavat kalavesien ja kalaston tilaan tulee sen sijaan lainsäädännöllä vahvistaa.

Kaupallisten kalastajien kalavaroille pääsy

Kalastusalue pitää erittäin kannatettavana helpottaa kaupallisten kalastajien kalavaroille pääsyä, mutta vastustaa tapaa, miten se mahdollistettaisiin.

Eri pyydystyyppien käyttöoikeuden määräytyessä kalastajan statuksen mukaan aiheuttaa tarpeetonta, jopa vahingollisia eri kalastajaryhmien välisiä ristiriitoja.

Tästä syystä kalastusalue ei näe realistisena, että vesialueen omistajat suostuvat vapaaehtoisesti myöntämään lupia kaupalliseen kalastukseen *ulkopuolisille*, jotka voivat

käyttää sellaisia pyydyksiä ja pyyntimenetelmiä (kl 49§), jotka kalastuslaissa ovat kiellettyjä jopa vesialueen omistajalta - ellei tämä itse satu olemaan kaupallinen kalastaja. Käytäntöön sovellettuna luvat myöntäisi viime kädessä pakolla ELY-keskus. Esitys tulee aiheuttamaan entistä enemmän negatiivista asennetta yleensä kaupallista kalastusta kohtaan ja vähentävän kalastusta entisestään.

Ammattikalastajien lupapolitiikka ei tänäkään päivänä ole hyvä, mutta päinvastoin kuin kalastuslakia valmistellut työryhmä olettaa, esitys lisää vastakkainasettelua kentällä ja on myös selkeästi ristiriidassa kalastuslakiesityksen 1 §:ssä määritellyn tarkoituksiperiaatteen kanssa.

Kaupalliseen kalastukseen tarkoitetut pyydykset ja pyyntimenetelmät sekä hoitokalastus

Kalastuslakiluonnoksen 49 § on kirjattu, että *Ainoastaan kaupallisilla kalastajilla ja heidän lukuunsa toimivilla on kaupallista kalastusta harjoittaessaan oikeus käyttää kaupalliseen kalastukseen tarkoitettuja pyydyksiä. Näitä pyydyksiä ovat trooli ja isorysä.*

Lainkohdan perusteluissa mainitaan seuraavaa:

Kyseisten ammattimaisten pyydysten voidaan katsoa olevan tarpeettoman tehokkaita kalan omaan käyttöön pyytämistä varten. Sääntelyllä pyritään kohdentamaan tehokkaat pyydykset vain elinkeinon käyttöön ja siten edistämään kalavarojen järkevää ja kestävää käyttöä. Kyseisten ammattimaisten pyydysten voidaan katsoa olevan tarpeettoman tehokkaita kalan omaan käyttöön pyytämistä varten. Yhdessä kalan myyntikiellon kanssa sääntelyllä pyritään ehkäisemään harmaata taloutta, edistämään kalastuselinkeinojen edellytyksiä, parantamaan myytävän kalaraaka-aineen laatua ja saatavuutta. Sääntelyn taustalla voitaneen katsoa olevan yhteiskunnan kannalta hyväksyttävät päämäärät. Lisäksi sääntelyn hyväksyttävyyttä arvioitaessa on otettava huomioon, että kenellä tahansa on mahdollisuus rekisteröityä kaupalliseksi kalastajaksi.

Kalastuslakiesityksen valmistelussa on ikään kuin unohdettu, että valtaosa Suomen sisävesien ja rannikon kalastorakenteista on vääristynyt pääasiassa alikalastuksen, valikoivan verkkokalastuksen sekä valuma-alueilta tulleen ravinnekuormituksen vuoksi. Tämän lisäksi kevätkutuisten kalojen kannat tulevat entisestään runsastumaan ilmaston lämpenemisen seurauksena. Kalastuslakia valmistelleen työryhmän tulisi tietää, että tästä on olemassa myös virallisia tutkimuksia ja selvityksiä.

Päinvastoin kuin lakiesityksessä halutaan, tilanne vaatii nimenomaan valikoimattomaan kalastukseen siirtymistä yleisesti, ei missään tapauksessa sen rajoittamista.

Voimistuneiden särki-, ym. ongelmalajien vuoksi kalastusta tulee ohjata siihen, että valikoivasta verkkokalastuksesta siirrytään suosimaan valikoimatonta rysä- ja nuottakalastusta. Ammattikalastus ei nyt eikä tulevaisuudessa riitä korjaamaan pahasti vinoutuneita kalakantarakenteita.

Useimmilla ongelmallisilla järvillä ei ole eikä tule ammattikalastusta juuri siitä syystä, että kalasto on nykytilassaan kaupallisesti arvotonta. Monet haluavat hoitaa vesiään rekisteröitymättä kuitenkin kaupalliseksi kalastajaksi, koska kysymys ei ole kaupallisesta kalastamisesta vaan *kalaveden hoidosta ja ympäristökunnostuksista*. Nämä voivat olla

kaksi eri asiaa. Täytyykö esimerkiksi kyläyhdistyksen rekisteröityä kaupalliseksi kalastajaksi, jotta saisi käyttää kotijärvensä hoitoon asianmukaisia pyyntimenetelmiä?

Ja mitä merkitystä tällä rekisterillä ylipäänsä on, jos tavalliset ihmiset *pakotetaan* liittymään siihen ja yhtenä vuotena Suomeen on syntynyt kymmeniätuhansia uusia kaupallisia kalastajia, jotka saavat myydä edelleen yli 5 kiloa kalaa/vrk?

Esityksessä mainitaan asiantuntemattomasti, että *kyseiset pyydykset (mm isorysä) ovat tarpeettoman tehokkaita kalan omaan käyttöön pyytämistä varten.* (?) Mainittakoon, että rysästä voidaan vahingoittumana vapauttaa kalat, joita ei omassa taloudessa käytetä ja ongelmallinen ns vähempiarvoinen kala voidaan poistaa vedestä kokonaan.

Vääristyneiden kalakantarakenteiden korjaamiseen tarvitaan koko kalastuskulttuuria koskeva muutos. Työ on hidasta ja jatkuvaa, mutta muuta keinoa ei ole.

Allekirjoittaneet kalastusalueet ovat osaltaan edistäneet toimialueillaan muutosta tähän suuntaan ja pystyvät tarvittaessa jatkossakin säätelemään alueillaan kaikkien pyydysten, myös isorysien ja nuottien käyttöä.

Kalastusalueet eivät näe esteitä sille, että käytäntö toimisi myös vastaisuudessa, kun laki jättäisi edelleen kalatalousalueille mahdollisuuden säädellä kuitenkin koukku- ja verkkokalastusta.

Toteutuessaan kalastuslakiesitys vesittäisi siis hoitokalastushankkeet nyt ja tulevaisuudessa. Samalla jäisi ns. virattomiksi lukematon määrä isorysiä kalastusalueiden, osakaskuntien, kalastusseurojen ja –seurueiden sekä puoliammattilaisten ja harrastajien varastoihin. Mistään ei tällaiselle pyydysmäärälle löydy enää käyttöä tai ostajaa. Korvaako valtio nämä pyydykset omistajilleen?

Toteutuessaan esitys vaikeuttaisi kalastuselinkeinoon ryhtymistä myös siitä syystä, että aloittelevalle yrittäjälle kynnyks hankkia esim. isorysä kasvaa, koska aikaisempaa kokemusta pyydysten käytöstä ei välttämättä enää ole mahdollista saada. Eräänlainen luontainen siirtymävaihe vakavasta harrastuksesta ammatin harjoittajaksi vaikeutuu tai loppuu.

Emme näe kestäväää perustetta, miksi kalastuslailla halutaan estää vesialueiden omistajien, vuokramiesten, kalastusseurojen ja muiden aktiivisten ei-kaupallisten toimijoiden mahdollisuus hoitaa vesiään rajoittamalla heidän käytössä olevaa pyydysvalikoimaa. Lakiesityksen perusteluista ei niin ikään selviä, millä biologisilla, taloudellisilla tai muilla faktoilla isorysien (yli 1,5 m korkeiden rysien) käyttö osoitetaan vahingolliseksi silloin, kun niitä käyttää muu kuin kaupallinen kalastaja.

Kalatalousalueiden rahoituksesta

Esitys lisää kalastusalueiden työtä ja vähentää valtaa. Kalastusalueiden isännöinnistä ja hallinnosta nykytasolla maksetut korvaukset eivät riitä työryhmän esityksen voimaan tultua kattamaan työstä aiheutuvia kustannuksia. Kun esityksessä vielä mainitaan, että kalatalousalueiden saama valtionavustus olisi jatkossa suurimmaksi osaksi harkinnanvaraista käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen perustuvaa avustusta, unohdetaan, että jo tällä hetkellä kalastusalueiden ns.

tavallisen hallinnon tarkka ja oikea toteuttaminen kokousrutiineineen vie pelkinä hallintokuluina yli puolet vuosittaisesta valtionavusta.
Esitetyt lisätehtävät, mahdolliset yhteistyöryhmät, hallinnon byrokratian kasvu ja tulosvaatimukset määrärahojen epäämisen uhalla voivat johtaa helposti rahapulaan ja isännöitsijäkatoon.

Mainittakoon, että oma varainhankinta saattaa onnistua Etelä-Suomen asiakaspaljoudessa, mutta Pohjois-Suomessa tilanne on jälleen kerran toinen.

Muuta

128§ 1 mom.; mitä tällä kohdalla halutaan kertoa?

Kalastusalue varaa mahdollisuuden tarvittaessa täydentää lausuntoaan.

Keski-Kemijoen, Sodankylän ja Lokka-Porttipahta kalastusalueiden puolesta,

Isännöitsijä Jukka Korpivuoma